

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการรับรู้สัญญาณเตือนภัยโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงและญาติในตำบลขามเฒ่า อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และญาติที่อาศัยอยู่ในตำบลขามเฒ่า อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ ปีพ.ศ. 2552 จำนวน 481 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 214 คนแต่เมื่อลงมือเก็บข้อมูลในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้ข้อมูลกลับคืนมา จำนวน 202 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.39 ส่วนในญาติผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้ข้อมูลกลับคืนมา จำนวน 196 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.58 ซึ่งการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงครั้งนี้ ได้กำหนดคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างไว้ดังต่อไปนี้

คุณสมบัติผู้ป่วย

1. เป็นผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง
2. เป็นผู้ที่ไม่มีภาวะโรคแทรกซ้อนของโรคหลอดเลือดสมอง
3. มีความสมัครใจ และให้ความร่วมมือในการศึกษานี้
4. เป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถสื่อสาร หรืออ่านออกเขียนได้

คุณสมบัติของญาติ

1. เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันกับผู้ป่วย หรือญาติ หรือมีบ้านอาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันกับบ้านผู้ป่วย และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันในลักษณะเครือญาติ
2. เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
3. มีความสมัครใจ และให้ความร่วมมือในการศึกษา
4. เป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถสื่อสาร หรืออ่านออกเขียนได้

สถานที่ศึกษา

ตำบล ขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม โดยข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้
 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนปีที่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สัญญาณเตือนภัยต่อโรคหลอดเลือดสมอง ประกอบคำถามเชิงบวก จำนวน 9 ข้อ และคำถามเชิงลบ จำนวน 11 ข้อได้แก่

ลักษณะคำตอบของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ สำหรับ
 ข้อคำถามเชิงบวก

ระดับ 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับ 4 = เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 = เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับ 1 = ไม่เห็นด้วย

สำหรับข้อคำถามเชิงลบจะกลับคะแนนก่อนมาคิดคะแนนรวม ดังนี้

ระดับ 5 = ไม่เห็นด้วย

ระดับ 4 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับ 3 = เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 = เห็นด้วยมาก

ระดับ 1 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ความหมายแต่ละระดับมีดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ตรงต่อข้อความนั้นๆมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ตรงต่อข้อความนั้นๆมาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ตรงต่อข้อความนั้นๆปานกลาง
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ตรงต่อข้อความนั้นๆน้อยที่สุด
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ไม่ตรงต่อข้อความนั้นๆ

การแปลความหมายได้นำระดับการรับรู้ 5 ระดับมาปรับเหลือ 4 ระดับ โดยนำค่าความแตกต่างของค่าสูงสุดกับค่าต่ำสุดของข้อมูล คำนวณ โดยค่าสูงสุดของข้อมูลลบด้วยค่าต่ำสุดของข้อมูล (ประกาย จิโรจน์กุล, 2548) ได้คะแนนเฉลี่ย 4 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.00 - 5.00 หมายถึง การรับรู้สัญญาณเตือนภัยโรคหลอดเลือดสมองอยู่ในระดับ ดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.00 - 3.99 หมายถึง การรับรู้สัญญาณเตือนภัยโรคหลอดเลือดสมองอยู่ในระดับ ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.00 - 2.99 หมายถึง การรับรู้สัญญาณเตือนภัยโรคหลอดเลือดสมองอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.99 หมายถึง การรับรู้สัญญาณเตือนภัยโรคหลอดเลือดสมองอยู่ในระดับ น้อย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าความตรงของเนื้อหา (Content Validity)

แบบสอบถามการรับรู้สัญญาณเตือนภัยโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และญาติที่อาศัยในตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม และประยุกต์ใช้แบบสัมภาษณ์การรับรู้อาการเตือน และการจัดการโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ของหัตยาพร มะโน (2552) นำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบประสาทและสมอง 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพชำนาญการด้านการพยาบาลอายุรกรรม 1 ท่าน หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะแล้ว นำมาหาค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา (Content Validity Index) (Polit F.D., 2004) ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา 0.82 จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้มี

ความชัดเจน เหมาะสมและสามารถรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปใช้จริง

การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability)

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามการรับรู้สัญญาณเตือนภัยโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และญาติที่อาศัยในตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้ในกลุ่มผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และญาติที่บ้านท่าต้นกว้าว ตำบลชมพู ซึ่งเป็นพื้นที่มีบริบทใกล้เคียงกับตำบลขัวมุง จำนวน 30 ราย แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (cronbach's coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.71

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาเสนอโครงการศึกษาวิจัยแก่คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อจากนั้นผู้ศึกษาดำเนินการพิทักษ์สิทธิประชากรที่ศึกษาหลังการได้รับอนุมัติ โดยผู้ศึกษาแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอความร่วมมือในการทำศึกษารั้งนี้ และทำการบันทึกข้อมูลประชากรที่ศึกษา โดยใช้รหัสแทนชื่อ ข้อมูลทั้งหมดถูกวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวม

ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ทำหนังสือรับรองจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงสาธารณสุขอำเภอสารภี พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษา และขออนุญาตเก็บข้อมูลผู้ป่วยตามขั้นตอน
2. ผู้ศึกษาประสาน ผู้นำชุมชน เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาพร้อมทั้งแจ้งแผนการดำเนินงานเก็บข้อมูลในแต่ละหมู่บ้าน
3. สัมภาษณ์รายชื่อผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ตามเวลาที่กำหนด แล้วเลือกประชากรที่ศึกษาตามคุณสมบัติที่กำหนด

4. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษารั้งนี้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลขัวมุงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและขอความร่วมมือในการช่วยจัดเก็บข้อมูลในชุมชน

5. ผู้ศึกษา พร้อมทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลขัวมุง ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษาแก่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการศึกษา และได้อธิบายขั้นตอนการตอบแบบสอบถาม การตอบแบบสอบถามในผู้ที่สามารถอ่านออกเขียนได้ดีให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ส่วนผู้ที่มีปัญหาด้านสายตา/อ่านออกเขียนได้น้อยให้อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้อ่านให้ฟัง แล้วให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

6. ดำเนินการเก็บข้อมูลในชุมชน

7. ผู้ทำการศึกษาดูตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

8. รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษารั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้สัญญาณเตือนภัยโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยและญาติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน